

**ARJEPLOGS
KOMMUN**
ÁRJEPLUOVE KOMMUVNNA

Skyltprogram

November 2014 - LundbergDesign & MAF Arkitektkontor

Skyltning, kommun

- 57 Ansats skyltprogram
- 58 Nuläge och mål
- 59 Inspiration
- 60 Övergripande skyltstrategi
- 62 Konstruktion
- 63 Material
- 65 Färger
- 66 Typografi
- 67 Logotyp och Piktogram
- 68 Bildmanér
- 69 Designsystem Skyltar
- 79 Exempel i miljö

Skyltning, kommersiell

- 87 Syfte
- 87 Generella riktlinjer
- 88 Olika typer av skyltar
- 91 Vilka tillstånd erfordras?
- 93 Hur går jag tillväga?

Ansats skyltprogram

Syftet med skyltprogrammet är att stärka Arjeplogs kommuns varumärke och identitet. Skyltprogrammet för Arjeplogs kommun har tagits fram under 2014 i samarbete mellan LundbergDesign och MAF Arkitektkontor. Skyltarna skall användas exteriört på byggnader samt som fristående informations- och hänvisningsskyltar.

Skyltprogrammet är framtaget för skapa en fysisk plattform för platsinformation, hänvisning och marknadsföring inom Arjeplogs kommun. Skyltprogrammet skapar ett enhetligt och sammanhållet uttryck vilket är en förutsättning för en stark och framgångsrik destination. Det går i samklang med kommunens identitet där som tar hänsyn till dess historia, kultur och traditioner.

Nuläge och mål

Nuläge

I Arjeplog finns i dagsläget skyltar i en mängd olika utföranden. En del är gamla och slitna. Skyltarna saknar ett sammanhållande utseende i form, färg och konstruktion. Arjeplogs kommun behöver en uppdatering i sin skyltflora för att få en enhetlig röst utåt.

I Arjeplogs kommun finns mycket att se och uppleva men det framhävs tyvärr inte idag. Flera av de platser som i analysen anses som väl värt att besöka är svårt eller näst intill omöjligt att hitta till på grund av att hänvisning saknas.

Mål

Det ska vara lätt att hitta i Arjeplogs kommun, men skyltarna ska också signalera mer än vad som står på dem. De ska samspela med och bidra till kommunens miljö. Både boende och turister ska guidas på bästa sätt till det kommunen har att erbjuda.

Om anvisningarna i skyltprogrammet efterföljs i största möjliga mån, kan kommunens attraktivitet och tillgänglighet öka. Här visas principerna för de vanligaste skylttyperna samt några exempel i miljön.

Fotos: Olle Lundberg & Marie Savard

Inspiration

Utgångspunkten är att skapa ett grafiskt designuttryck som knyter an till det nya Arjeplog med inspiration från bilttestverksamheten. Den nyligen framtagna grafiska identiteten används som grund.

Stommen i skyltsystemet är i tjärat trä och knyter an till den äldre traditionen med inspiration från båtbyggnad och behandling av byggnader. Skyltarna är designade med inslag av silver som knyter an till Arjeplogs historia och bilttestverksamheten under vintern.

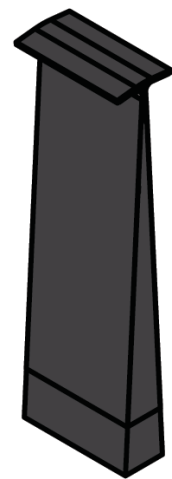
Foto, vänster: CG Texture; Foto, övre höger: Kärllis Dambräns/Creative Commons License/ <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>; Foto, mitten höger: Arjeplogs kommun; Foto nedre höger: Olle Lundberg

Övergripande skyltstrategi

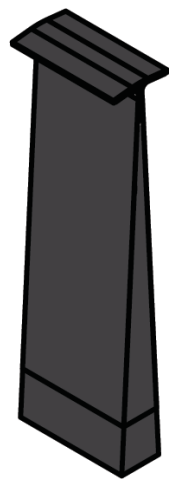
Idag finns som sagt en mängd olika skyltar i Arjeplogs kommun. För att få ett enhetligt intryck måste man börja någonstans. Istället för att bara addera nya skyltar måste gamla utjänta skyltar tas ned. Om det finns skyltar som de nya skyltarna ersätter, bör de gamla tas ned och bytas ut mot nya enligt skyltprogrammet; tex välkomstskyltar till kommun- och tätortsgräns, samt hänvisningsskyltar för gångtrafikanter. Vissa av skyltarna är helt nya som till exempel "markör för sevärdhet".

Skyltprogrammet innefattar:

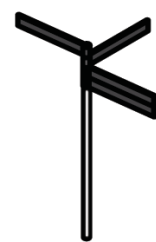
1. Välkomstskylt
2. Platsskyltar
3. Hänvisningsskylt - stolpskyltar
4. Hänvisningsskylt - med karta
5. Informationsskylt
6. Anslagstavla
7. Entréskyltar

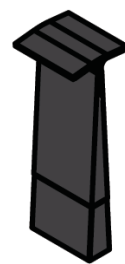
1

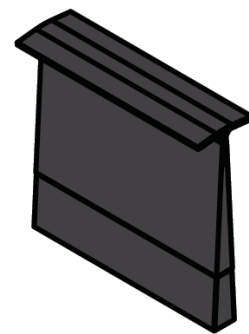
2

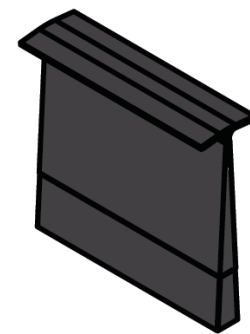
3

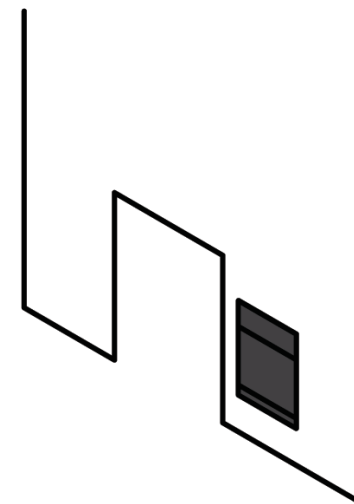
4

5

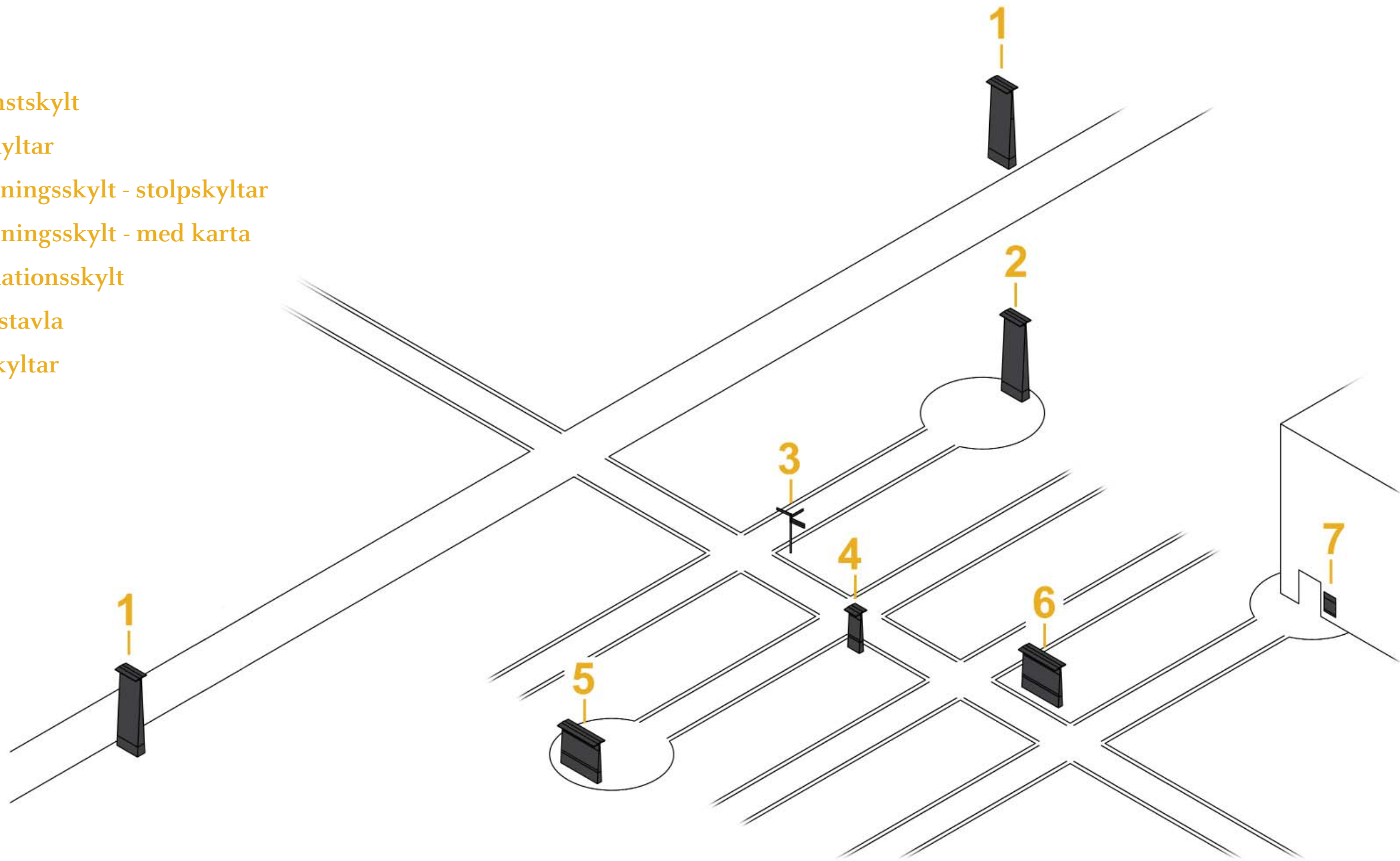

6

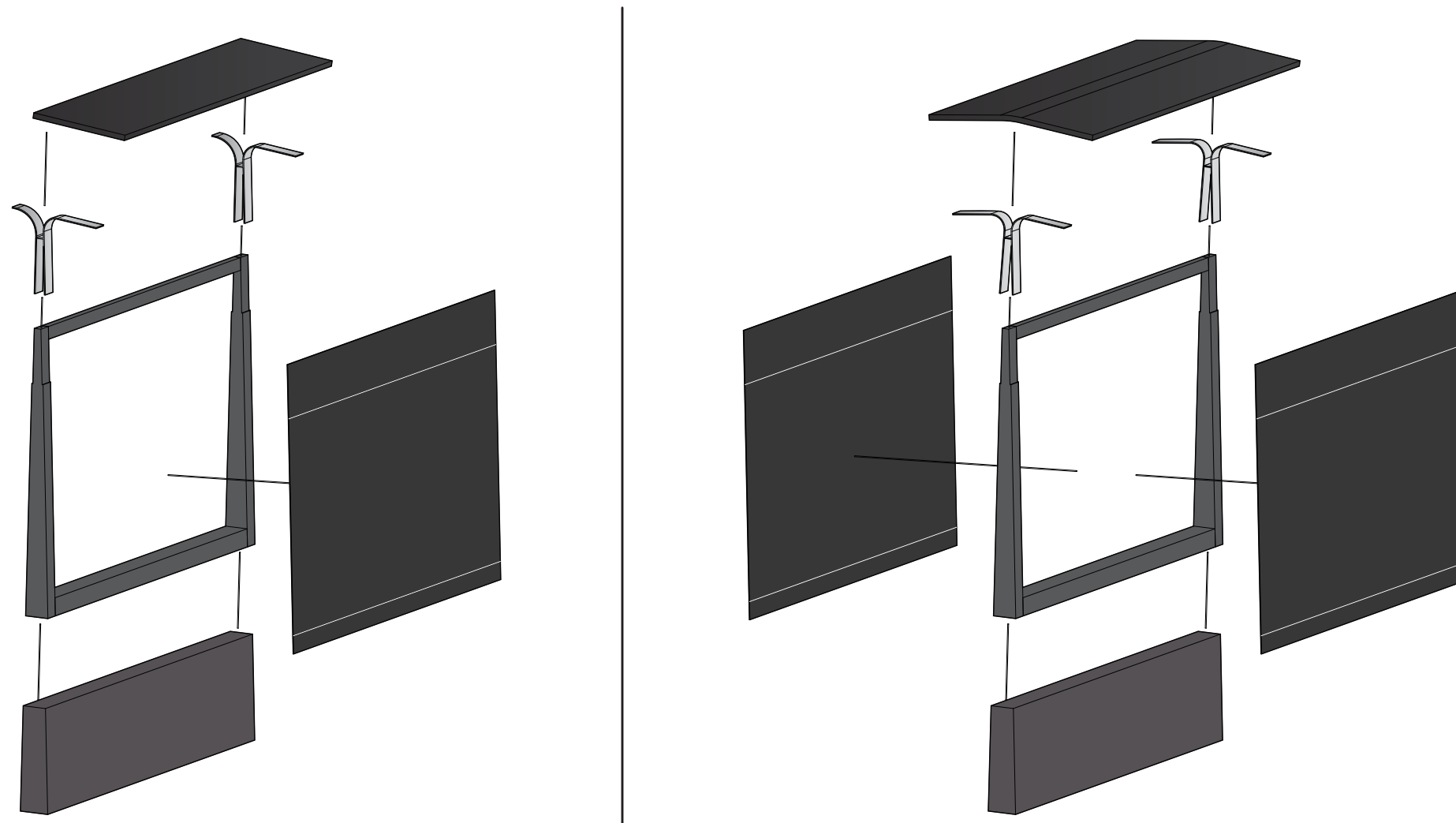
7

1. Välkomstskylt
2. Platsskyltar
3. Hänvisningsskylt - stolpskyltar
4. Hänvisningsskylt - med karta
5. Informationsskylt
6. Anslagstavla
7. Entréskyltar

Konstruktion

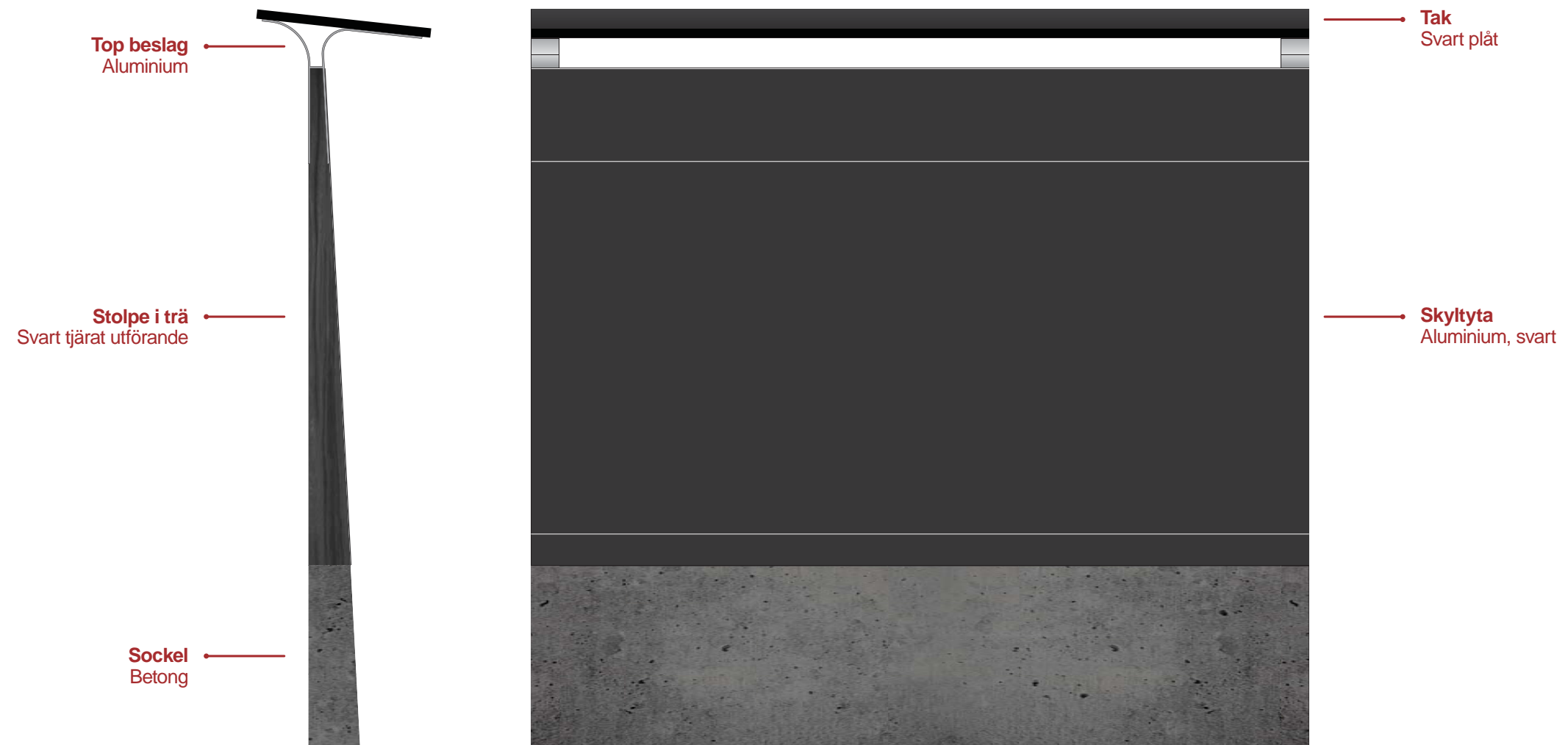
Hållbara material och konstruktion är väldigt viktigt för utomhus-skytning och ännu viktigare i ett hårt klimat. De valda materialen och konstruktionsmetoder är väl anpassade för både sommar och vinter.

Material
Alternativ A

Material
Alternativ B

Färger

Huvudfärger

Silver är huvudfärgen för grafiska element. Det ska placeras på svart bakgrund.

CMYK ... Gradient 0/0/0/10 - 0/0/0/50
PANTONE 877 C
RAL 9006

CMYK 100/100/100/100
PANTONE Black C
RAL 9005

Sekundära färger

De sekundära färgerna är färgerna i Arjeplogs logotyp. Dessa extra färger kan bidra till att förstärka, komplettera eller förändra. De är jordnära kulörer inspirerade av den färgstarka och varierade naturen men också av den samiska kulturen.

CMYK 0/30/100/0
PANTONE 7408 C

CMYK 9/91/78/29
PANTONE 1805 C

CMYK 64/23/81/43
PANTONE 371 C

CMYK 100/70/0/10
PANTONE 7687 C

Typografi

Läsbarheten skapas av kontrasten mellan skyltens grafiska element och dess storlek. Textstorleken varierar beroende på skyltens storlek och beräknat läsavstånd. God läsbarhet vid normal syn uppnås vanligen när förhållandet stapelhöjd och avstånd är 1:200. Till exempel: Informationsskyltarna med upp till ca 2 meters läsavstånd har brödtext med stapelhöjd ca 10mm och rubriker på ca 15mm.

Huvudtypsnittet för Arjeplogs skyltar är Grotesque MT och Time New Roman.

Grotesque MT används i huvudsak till rubrik och underrubrik.

Time New Roman används huvudsakligen till ingress och brödtext.

Rubrik
Grotesque MT, Bold, 200pt
Läsbarhet: 10 m

Underrubrik
Grotesque MT, Bold, 120pt
Läsbarhet: 6.5 m

Brödtext
Time New Roman, Regular 50 pt
Läsbarhet: 2.5 m

Pil
Olika språk

Välkommen! Buoris boahthem! / Welcome!

▶ Arjeplog är en av landets befolkningsmässigt minsta kommuner, men till ytan lika stor som Blekinge och Skåne tillsammans. Men trots att det inte bor så många invånare i kommunen så har det funnits människor på platsen sedan många tusen år tillbaka. Fynd i området visar på att det fanns boplatser i Arjeplog redan för 10 000 år sedan. Rent historiskt är Arjeplog kanske mest känd för sin vackra natur som varierar från fjäll- till skogslandskap och så självklart, de 8 727 sjöarna.

▶ Arjeplog är en av landets befolkningsmässigt minsta kommuner, men till ytan lika stor som Blekinge och Skåne tillsammans. Men trots att det inte bor så många invånare i kommunen så har det funnits människor på platsen sedan många tusen år tillbaka. Fynd i området visar på att det fanns boplatser i Arjeplog redan för 10 000 år sedan. Rent historiskt är Arjeplog kanske mest känd för sin vackra natur som varierar från fjäll- till skogslandskap och så självklart, de 8 727 sjöarna.

▶ Arjeplog is one of the country populated municipalities, but to the surface as large as Blekinge and Skåne together. But even though it did not live so many residents of the municipality as there have been people on the site since many thousand years back. Finds in the area indicate that there were settlements in Arjeplog already 10 000 years ago. Historically Arjeplog is perhaps best known for its beautiful scenery that varies from mountain to forest landscapes, and so of course, the 8727 Lakes.

Logotyp och Piktogram

Piktogram på skyltar optimerar skylten igenkännande. Eftersom synen uppfattar en bild snabbare än att läsa en text, bidrar piktogrammen till snabb förståelse av skylten. Eftersom piktogram är oberoende av språk, kan de lika effektivt kommunicera med personer som talar andra språk.

Formspråket på Arjeplogs piktogram är inspirerat av Arjeplogs logotyp för tätorten. De karakteristiska ringarna från biltestningen kommer igen i piktogrammen, där olika unika piktogram som skapar en sammanhållen hänvisning inom kommunen.

Fiske

Fjäll

Vandringsled

Kajak

Naturområde

Kulturmiljö

Bildmanér

När stora bilder används på informationskyltar och fyller hela skylten, ska ett specifikt bildmanér följas.

Bilden trycks på en panel med en metallisk finish. Denna tryckmetod skapar reflektioner i bilden och lyser upp den på ett unikt sätt.

Två effekter tillämpas även på den vänstra sidan av bilden. Den första effekten är en horisontell rörelseoskärpa, vilket skapar en känsla av rörelse som får en att stanna upp och fokusera på en eller flera detaljer i bilden.

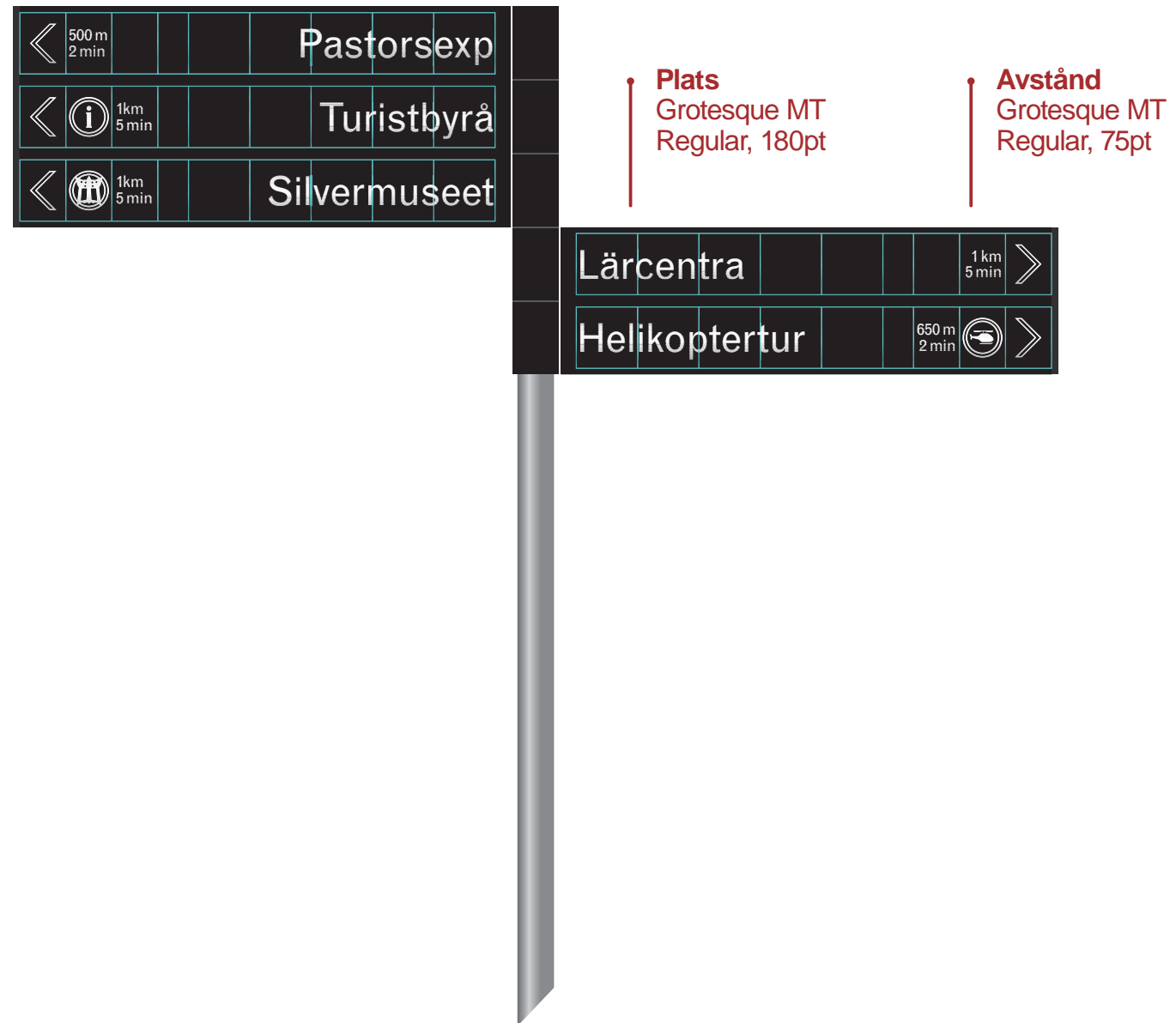
Den andra effekten är en gradient som tonas ut till helt transparent, som avslöjar den metalliska panelen som bilden är tryckt på och skapar en ljus och tydlig yta där svart text kan placeras.

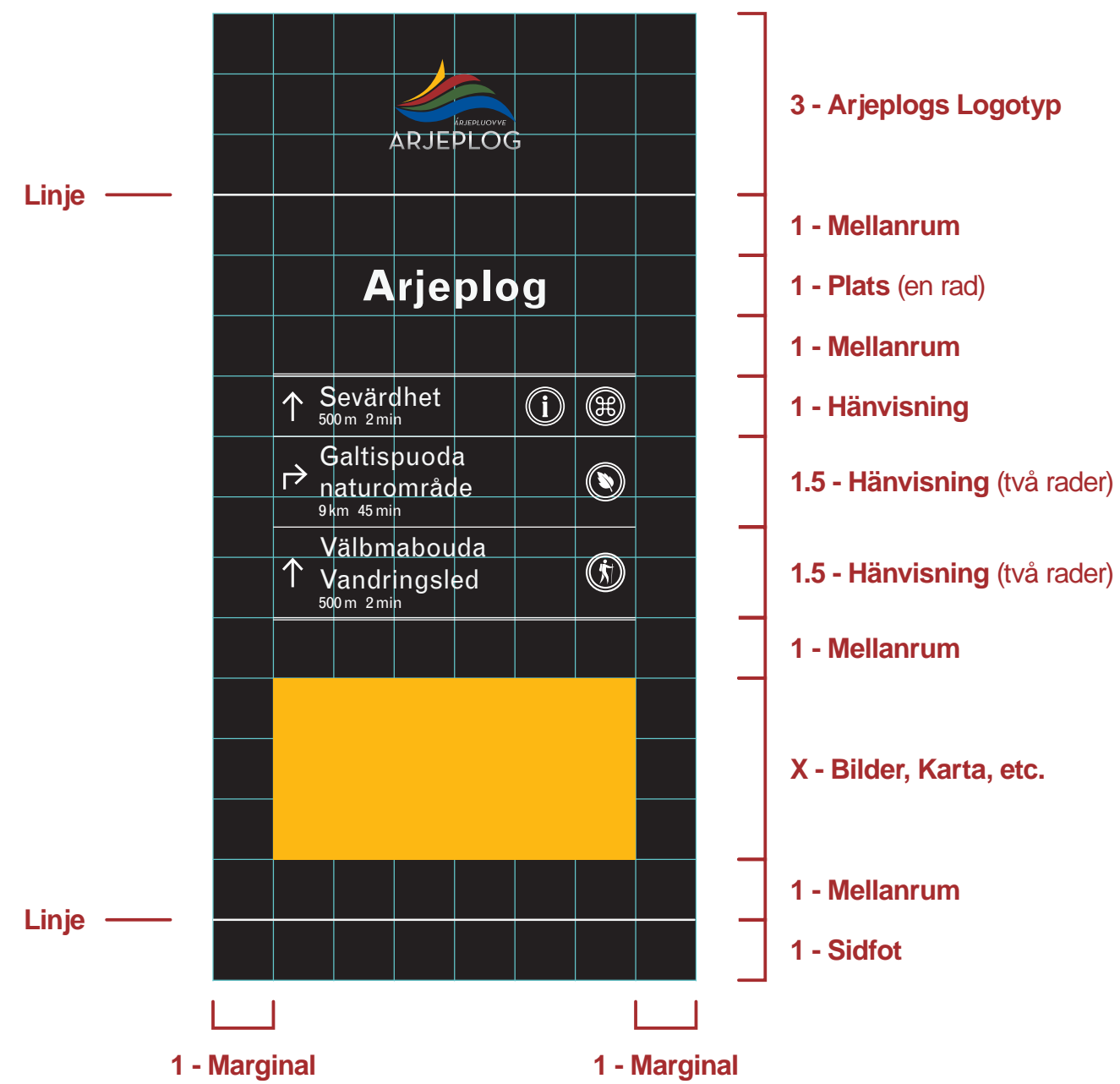

5.5 - Plats
1 - Piktogram
1 - Piktogram
1 - Pil

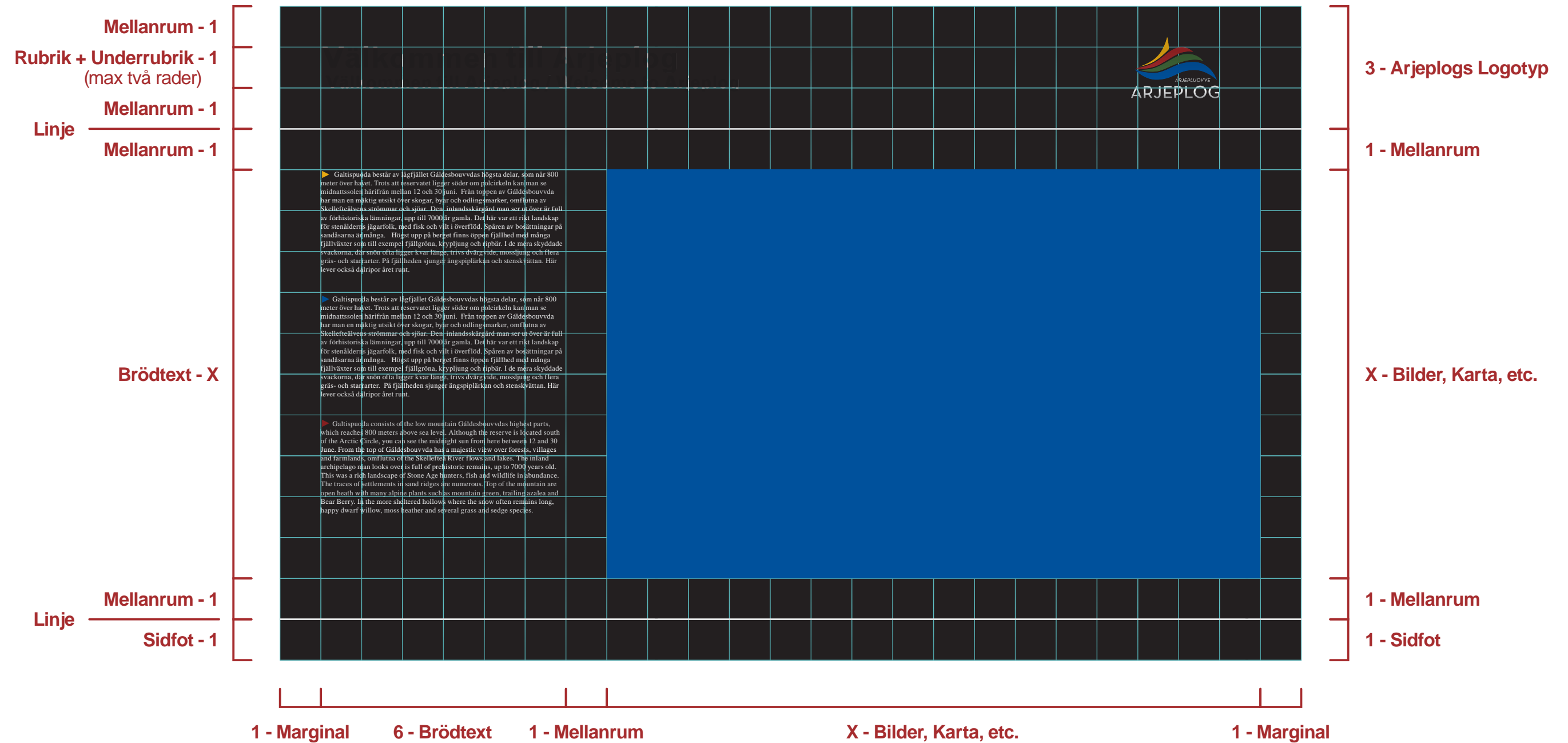

Plats
Grotesque MT
Bold, 200pt

Hänvisning
Grotesque MT
Regular, 120pt

Avstånd
Grotesque MT
Regular, 75pt

Svensk Rubrik
Grotesque MT
Bold, 200pt

Sami / Engelsk Rubrik
Grotesque MT
Bold, 120pt

Svensk Brödtext
Time New Roman
Regular, 50pt

Sami Brödtext
Time New Roman
Regular, 50pt

Engelsk Brödtext
Time New Roman
Regular, 50pt

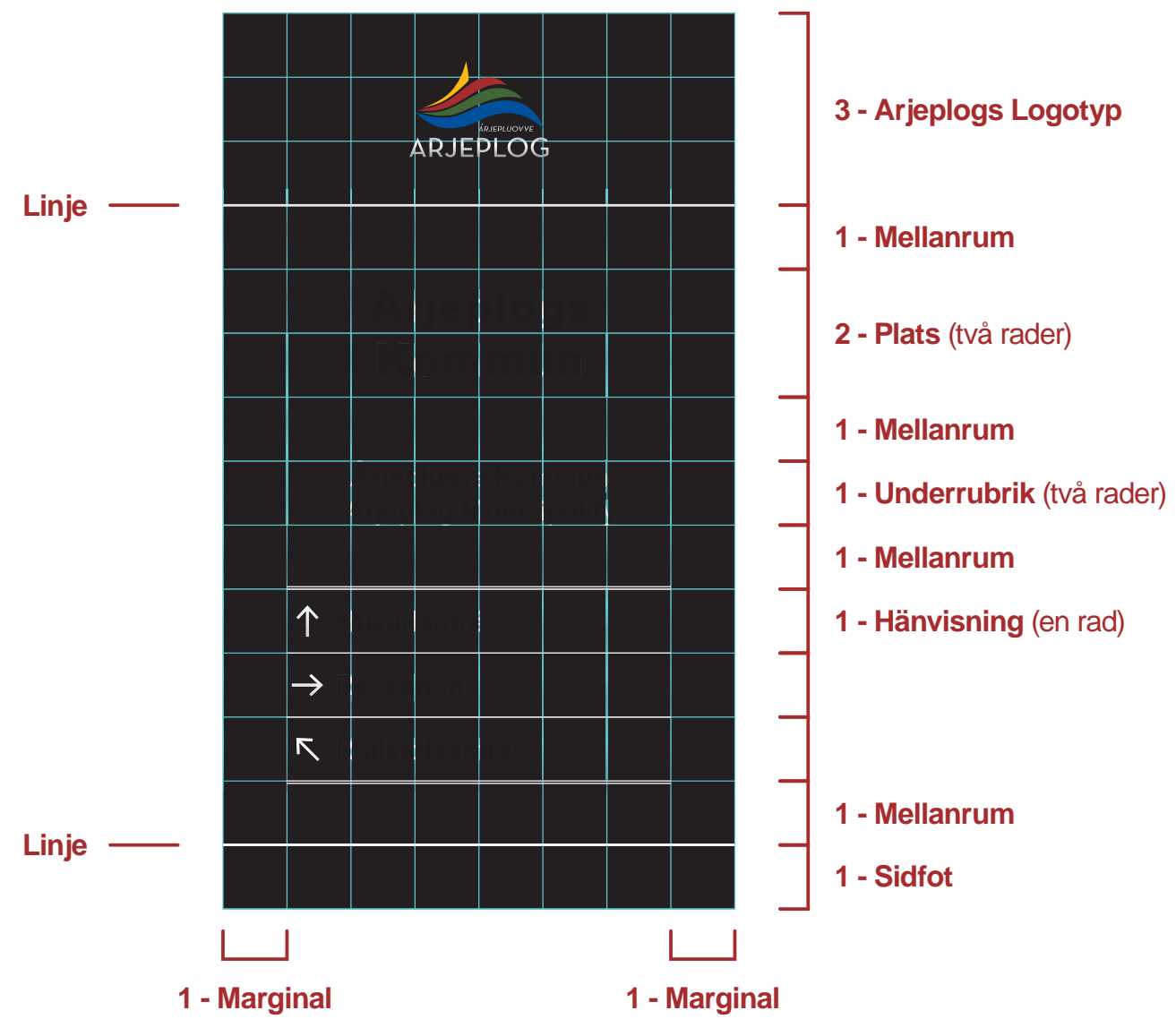
ARJEPLOG

► Galtispuoda består av lågfjället Gåldebouvvdas högsta delar, som når 800 meter över havet. Trots att reservatet ligger söder om polcirkeln kan man se midnattssolen härifrån mellan 12 och 30 juni. Från toppen av Gåldebouvdda har man en mäktig utsikt över skogar, byar och odlingsmarker, omflutna av Skellefteälvens strömmar och sjöar. Den inlandsrågärd man ser ut över är full av förhistoriska lämningar, upp till 7000 år gamla. Det här var ett rikt landskap för stenåldrens jägarfolk, med fisk och vilt i överflöd. Spåren av bosättningar på sandåsarna är många. Högst upp på berget finns öppen fjällhed med många fjällväxter som till exempel fjällgröna, krypjung och ripbär.

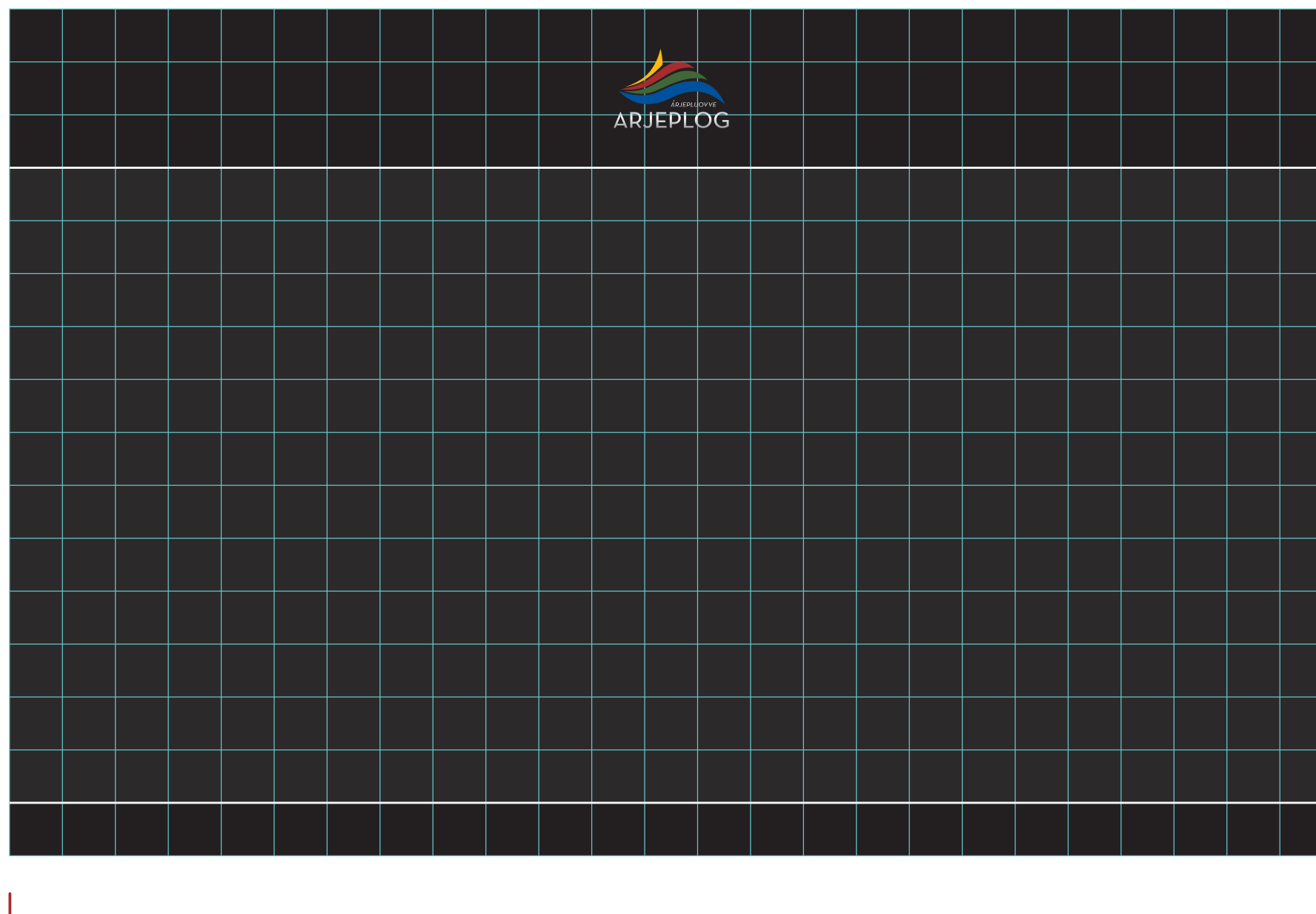
► Galtispuoda består av lågfjället Gåldebouvvdas högsta delar, som når 800 meter över havet. Trots att reservatet ligger söder om polcirkeln kan man se midnattssolen härifrån mellan 12 och 30 juni. Från toppen av Gåldebouvdda har man en mäktig utsikt över skogar, byar och odlingsmarker, omflutna av Skellefteälvens strömmar och sjöar. Den inlandsrågärd man ser ut över är full av förhistoriska lämningar, upp till 7000 år gamla. Det här var ett rikt landskap för stenåldrens jägarfolk, med fisk och vilt i överflöd. Spåren av bosättningar på sandåsarna är många. Högst upp på berget finns öppen fjällhed med många fjällväxter som till exempel fjällgröna, krypjung och ripbär.

► Galtispuoda consists of the low mountain Gåldebouvvdas highest parts, which reaches 800 meters above sea level. Although the reserve is located south of the Arctic Circle, you can see the midnight sun from here between 12 and 30 June. From the top of Gåldebouvdda has a majestic view over forests, villages and farmlands, omflutna of the Skellefteå River flows and lakes. The inland archipelago man looks over is full of prehistoric remains, up to 7000 years old. This was a rich landscape of Stone Age hunters, fish and wildlife in abundance. The traces of settlements in sand ridges are numerous. Top of the mountain are open heath with many alpine plants such as mountain green, trailing azalea and Bear Berry.

500m

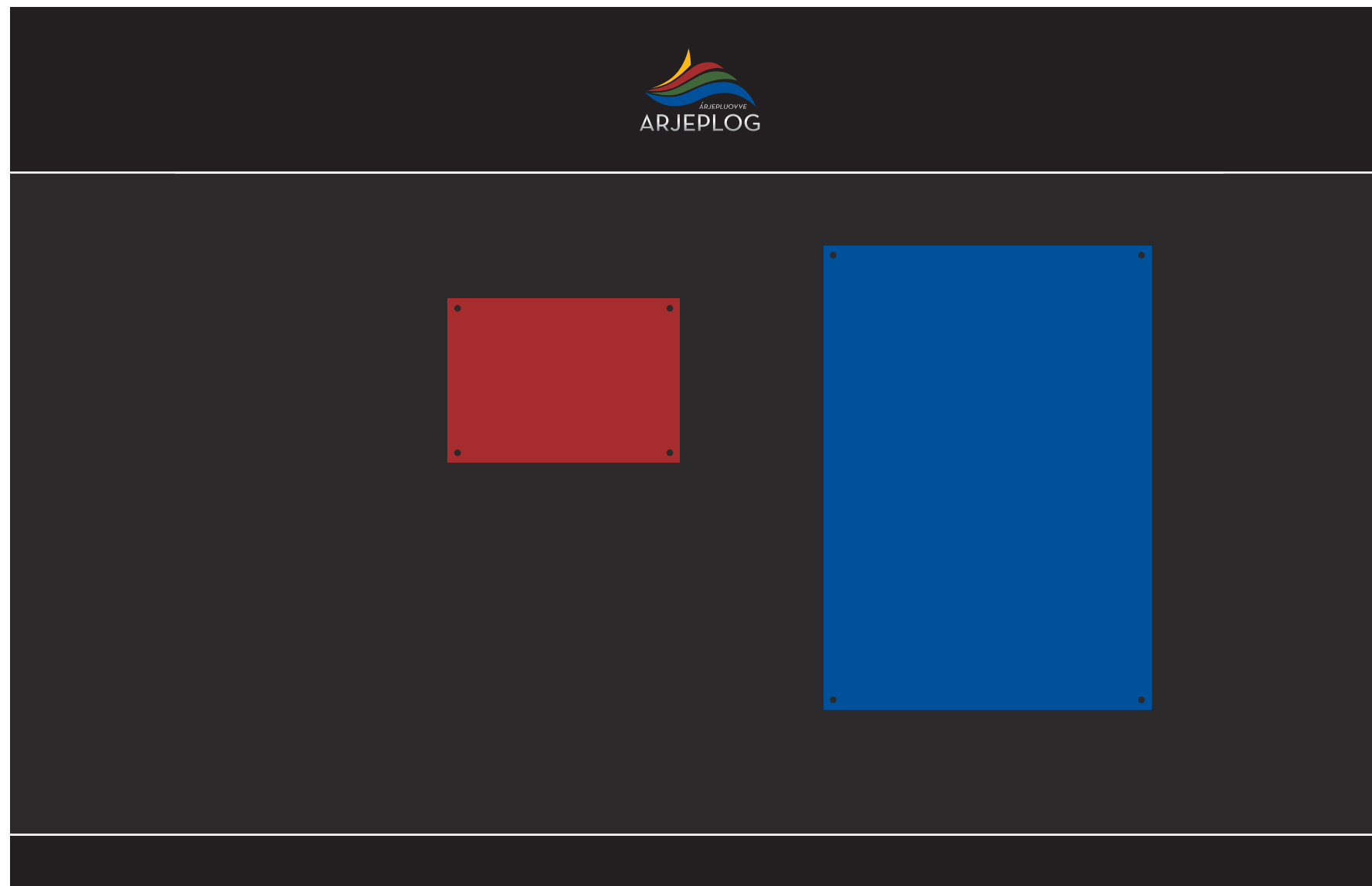
3 - Arjeplogs Logotyp

Linje

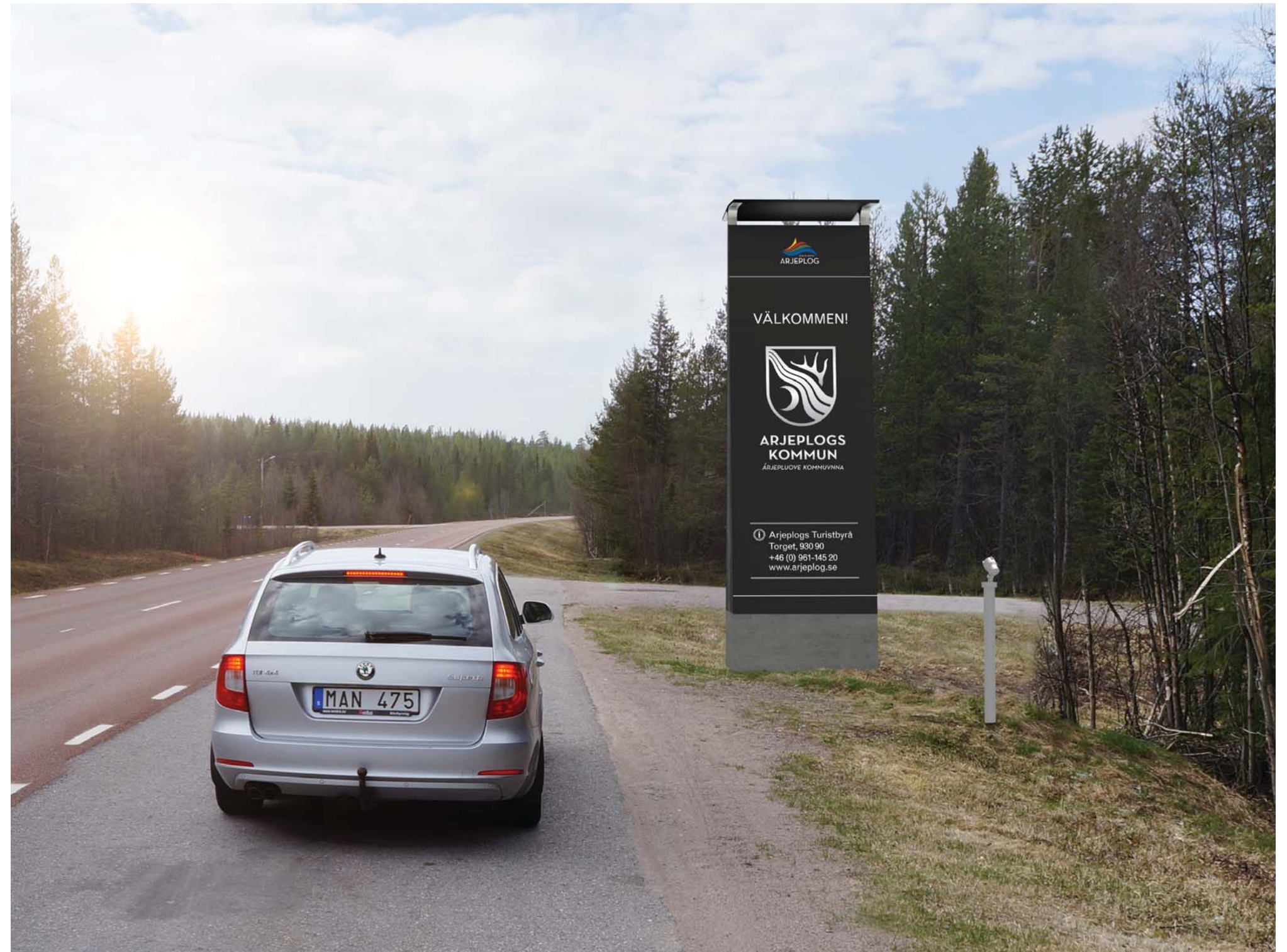
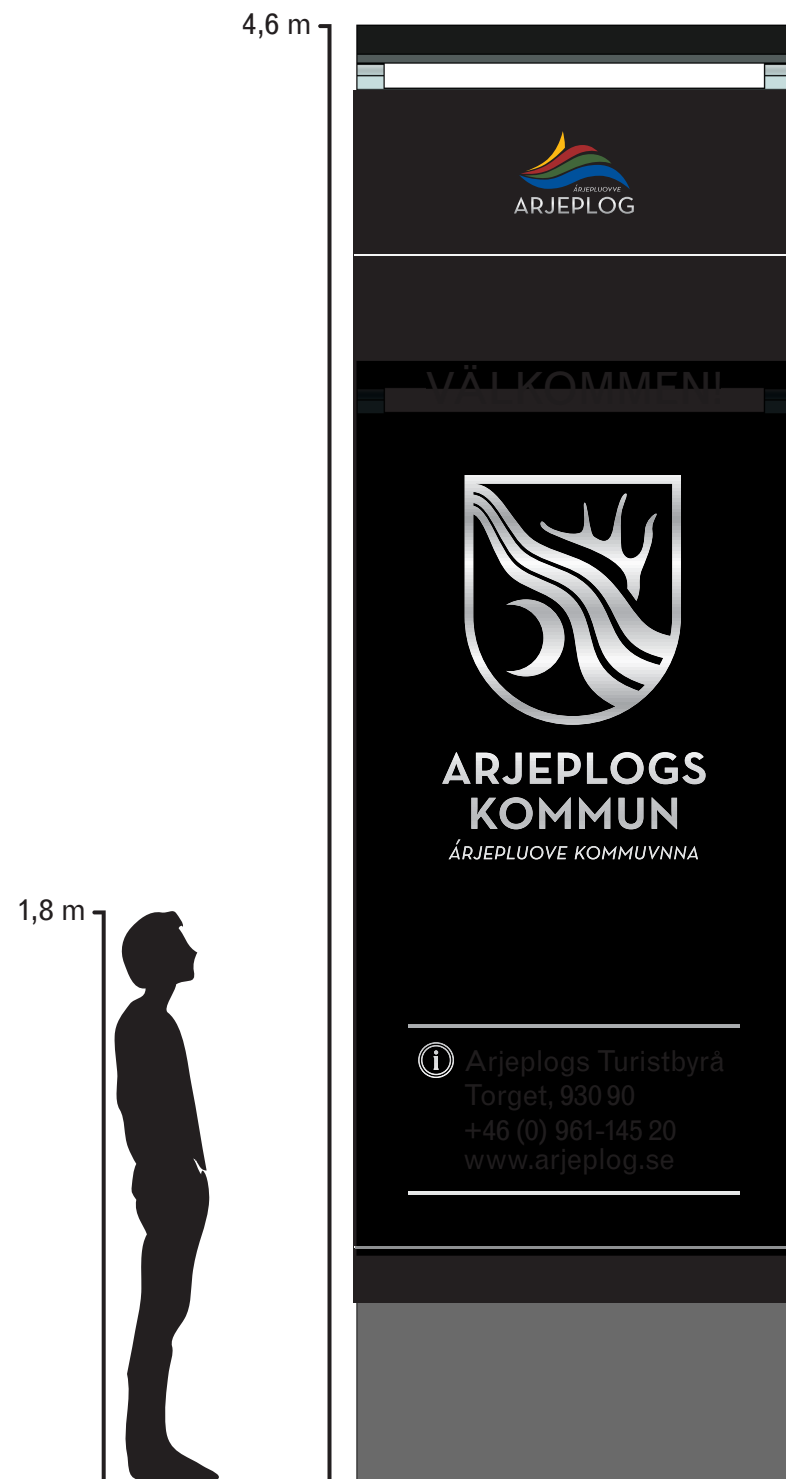
X - Anslagstavla

1 - Sidfot
Linje

X

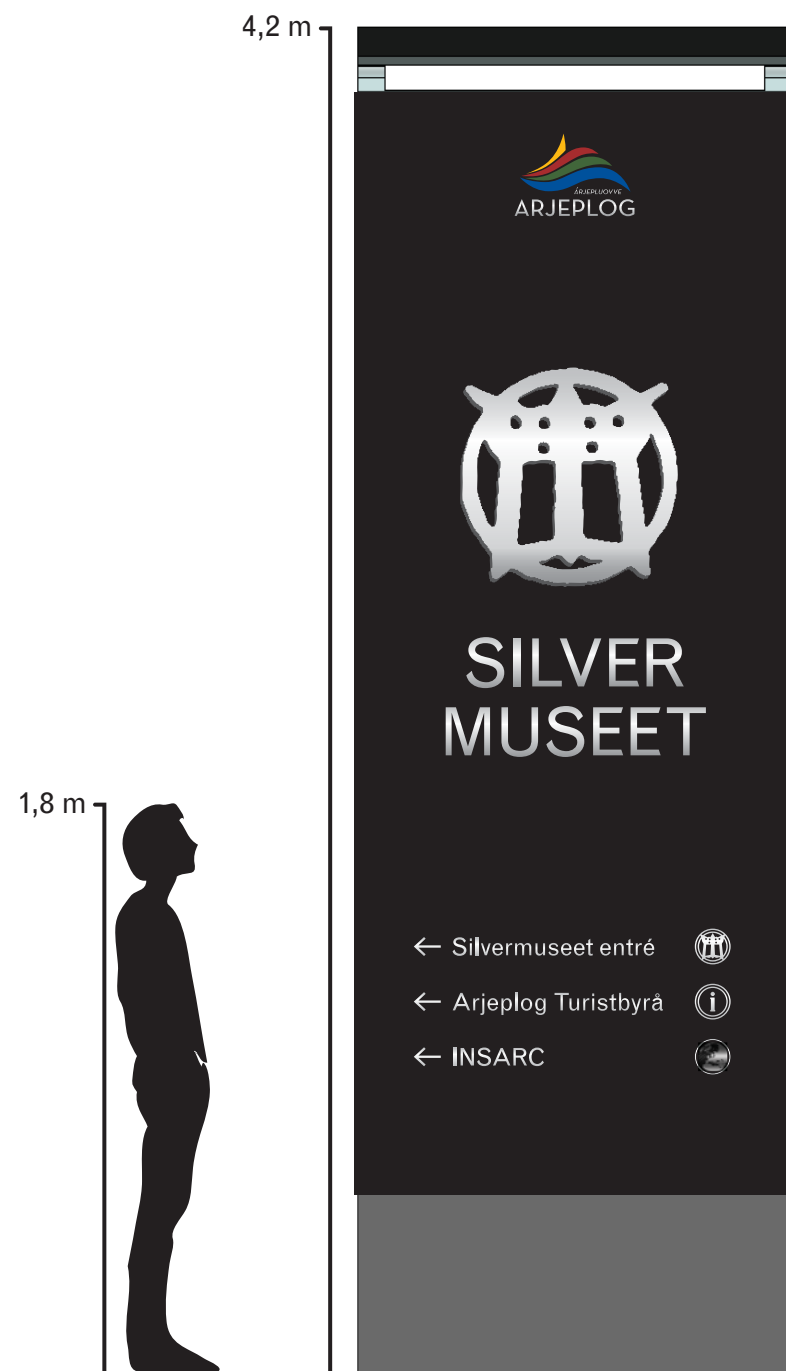
Exempel i miljö
Välkomstskytt

Exempel i miljö
Välkomstskylt

Exempel i miljö
Platsskyltar

Exempel i miljö
Hänvisningsskylt - Stolpskyltar

Exempel i miljö
Hänvisningsskylt - Stolpskyltar

Exempel i miljö Informationsskylt

Exempel i miljö Informationsskylt

Exempel i miljö Informationsskylt

Syfte - Skyltning, kommersiell

Riktlinjerna skall vara vägledande för kommunen när det gäller bedömning av bygglov, upplåtelse av mark och yttrande till polisen för nyttjande av offentlig plats.

Riktlinjerna skall också vara vägledande för butiks-/fastighets- och skyltägare, skyltdesigners/tillverkare och beaktas med fördel redan i ett tidigt skede av byggprocessen.

Syftet med skyltar är att ge upplysning om en verksamhet, affär eller liknande. Skylten skall vara synlig och lätt att uppfatta – samtidigt skall den inte vara dominerande utan smälta in i miljön som en självklar och naturlig del av denna.

Att hitta en balans mellan gaturum, byggnadens fasad och skyltens utformning är inte alltid den lättaste uppgiften. En bra verksamhetsfasad skall både sälja och vara vacker.

En bra skyltlösning är viktig för både verksamheten, huset och omgivande miljö. Överdriven skyltning ger lätt en upptrappning av skyltstorlekar, de enskilda verksamheterna försvinner i mängden och ett oroligt och skräpigt intryck förlorar i attraktivitet och status.

Generella riktlinjer

Väl utformade skyltar berikar miljön och hjälper oss att hitta.

- Fasadskylt skall:
 - vara måttfull i storlek och färg
 - ha fast sken om den skall vara belyst, belysningen får inte påverka närliggande bostadsfönster.
 - placeras i direkt anslutning till verksamheten som skylten avser och anpassas till byggnadens arkitektur
 - placeras så att den tillsammans med eventuellt ytterligare skyltar på samma fasad ger en god balans för hela fasaden och där skylten upplevs som en del av fasaden
 - inte placeras på tak eller ovan takfoten
 - placeras i direkt anslutning till entrén, gärna ovanför dörren eller ovanför ett skyltfönster.
- Låds skyltar bör undvikas, särskilt i centrum.
- Byggs skyltar bör placeras inom byggområdet.
- ”Trottoarpratare” eller liknande anordningar måste placeras intill fastigheten och får inte sticka ut mer än 60 cm, och tillåts bara i måttlig omfattning. (då möbleringszon finns skall denna användas). De får bara vara uppställda dagtid och ska plockas in när affären eller restaurangen stänger. Felaktigt placerade orsakar de problem för synskadade och andra funktionshindrade.
- Fristående skyltar bör medges endast i direkt anslutning till verksamheten om lämplig plats på fasad inte finns.
- Vägvisnings- och hänvisningsskyltar tillåts endast i form av vägmärkesskyltning enligt Trafikverkets handbok om vägvisning eller som gemensamma infarts- och orienteringsskyltar för industri- och handelsområden.
- Stor restriktivitet gäller för affischpelare och stortavlor/ affischtavlor.
- Banderoller och vepor tillåts endast en begränsad tid eftersom dessa skyltar till sin art är just tillfälliga.
- Vid nybyggnad skall skyltplaceringar inarbetas i fasaderna. Det är lämpligt att redan från början ange VAR skyltar skall få placeras.

Olika typer av skyltar

Friliggande bokstäver

Kommunens riktlinjer förespråkar framförallt skyltar med friliggande bokstäver, eftersom de inte förvanskar byggnadens och omgivningens karaktär. De ger ett lätt och elegant intryck eftersom de visar fasaden bakom. Bokstäverna kan också vara målade direkt på fasad eller bestå av neonrör.

Uthängande skyltar

Dessa skyltar syns mycket väl och kan med enkla medel ges en tilltalande utformning. Skyltarna ska sitta i rätt vinkel mot fasaden och vara dubbelsidiga.

Viktigt att tänka på är minsta mått mellan gång/cykelbana och underkant av skylten (min 2,3/2,5 m).

Naturlig placering för denna typ är ovan entréer och vid fasadhörn. En mörk bakgrund ger ofta ett väl anpassat intryck

Uthängande skyltar exempel

Olika typer av skyltar

Evenemangsskyltning, flaggor och banderoller

Skyltar av denna art tillåts endast vid tillfälliga arrangemang. Bygglov ges endast med lov för tillfällig åtgärd avseende en begränsad tid eftersom dessa skyltar till sin art är just tillfälliga.

Skyltningen bör dock utformas med viss kvalitet för att inte förfula stadsbilden.

Planskyltar, skyltlådor

Dessa typer av skyltar bör undvikas eftersom de oftast förvanskar byggnadens arkitektur. Typen av skylt tillhör enklare byggnader, t.ex. industrimiljöer.

Skyltlådor kan vara svårlästa med en genomlyst bakgrund i ljus färg, en mörkare bakgrund rekommenderas.

Skyltlådor exempel

Olika typer av skyltar

Symbolskyltar

Välkända symboler kräver ingen aktiv läsning och fungerar självständigt utan text.

Samordnade skyltar

Samordnade skyltar förekommer där flera lokaler/butiker ryms i en byggnad. En tidig dialog mellan fastighetsägaren, affärsinnehavare och kommun underlättar att olika intressen förenas. För skyltning längs väg 95 rekommenderas samordnad skyltning på de befintliga skyltpelarna.

Symbolskyltar exempel

Samordnade skyltar exempel

Vilka tillstånd erfordras?

Reklamskyltar med tillfälliga budskap

Bygglov krävs och skyltarna bör - i de fall bygglov kan medges - koncentreras till ett begränsat område på fasaden.

Fristående skyltar (stolpskyltar)

Bör medges endast i direkt anslutning till verksamheten om lämplig plats på fasad inte finns. All hänvisning till annan plats/väghänvisning skall samordnas mellan intressenterna för att undvika utspridd skyltning i samhället. (se nedan) Stor restriktivitet gäller för affischpelare och stortavlor/ affischtavlor.

Hänvisningsskyltar

Kommersiella hänvisningsskyltar i en tät bebyggelse kan lätt skapa ett förvirrat och kaotiskt intryck istället för att ge orientering. Vägvisnings- och hänvisningsskyltar tillåts endast i form av vägskyltning enligt Trafikverkets handbok om vägvissning eller som gemensamma infarts- och orienteringsskyltar för industri- och handelsområden. Trafikverket tar emot ansökningar om vägvissning på det statliga vägnätet.

Byggskyltar

Byggskyltar kan tillåtas under byggtiden, en skylt av normal storlek ingår enligt praxis i bygglovet om den placeras inom byggområdet. Skyltar utöver detta och om skylt kan påverka trafiksäkerheten erfordrar bygglov.

Belysning

Belysning kan ordnas som bakifrån belysta bokstäver eller att skylten får en diskret placerad belysning.

”Trottoarpratare”

Skyltar på mark, s.k. ”trottoarpratare” eller liknande anordningar får inte hindra framkomligheten och utgöra annan fara för synskadade och rörelsehindrade. De kan förekomma i måttlig skala (ex 0,5 x1 m) och antal utan att ockupera trottoar eller cykelbana. Kräver ej bygglov men polistillstånd krävs på offentlig plats.

För att inte vara ett hinder måste skylten stå intill fastigheten och den får inte sticka ut mer än 60 cm Då möbleringszon finns, skall denna användas. Skylten får endast stå ute dagtid.

Skyltfönster

Skytning inomhus är inte bygglovspliktigt. Viktigt att tänka på är att man inte täcker för stor del av glasytan. En rekommendation är 15-20 % av fönsterarean.

Skytning

Bygglov: Inom områden med detaljplan krävs bygglov för uppsättning eller väsentlig ändring av skylt eller ljusanordning enligt Plan- och bygglagen (PBL 8 kap 3§). Utanför detaljplan erfordras inget bygglov, däremot tillstånd vanligtvis enligt väglagen.

Polistillstånd: Förutom bygglov krävs Polisens tillstånd för skyltar som placeras på offentlig plats. Polisen ska inhämta kommunens yttrande innan tillstånd ges. Om kommunen avstyrker ansökan får tillstånd inte meddelas. (Ordningslagen 3 kap.)

Länsstyrelsens tillstånd: Utanför område med detaljplan och inom ett avstånd av 50 meter från vägområde för allmän väg krävs länsstyrelsens tillstånd för uppsättning skyltar och liknande anordningar (46§ Väglagen)

Trafikverkets tillstånd: Inom vägområde och utanför område med detaljplan(43§ Väglagen)

Markägare eller fastighetsägarens tillstånd: Avtal/överenskommelse med markägaren om nyttjande av marken eller byggnadsägarens tillstånd erfordras.

Affischering

Bygglov: Affischtavlor, banderoller, vepor m.m. likställs med skyltar. Se ovan. Affischer på affischtavlor el. liknade kräver inte bygglov.

Polistillstånd: Affischer, annonser och liknande anslag får inte utan polisens tillstånd sättas upp på väggar, staket eller liknande som vetter mot offentlig plats. (lokal ordningsföreskrift 10§)

Tillstånd behövs dock inte för att sätta upp anslag på tavlor, pelare eller liknande som är avsedda för detta ändamål. Inte heller krävs tillstånd för näringsidkare att annonsera om sådant som rör sin verksamhet på byggnaden där verksamheten bedrivs.

Vägmärken

Hänvisningsskyltar, som sorterar under begreppet ”vägmärken”, och som sätts upp av väghållaren faller utanför denna skrift.

Vem är ansvarig för skytningen?

Fastighetsägaren är alltid ansvarig för vad som händer på fastigheten. Även om någon annan sätter upp skylten.

Hur går jag tillväga?

Bygglov

Bygglov söks hos Miljö-, bygg- och räddningsnämnden som prövar anpassningen i stadsbilden och den estetiska utformningen. Ärendet remitteras till tekniska kontoret, som prövar lämpligheten utifrån i princip samma kriterier som för markupplåtelse nedan. Följande handlingar behövs för prövningen:

- Ifylld och undertecknad ansökningsblankett
- Skalenlig ritning som visar dels skyltens placering (situationssplan)
- Beskrivning av dels dess utformning vad avser typ av skylt, material, färger, storlek samt eventuell skyltbelysning. Utformningen kan också presenteras som ett fotomontage.

Polistillstånd/markupplåtelse

Skyltar och skyltanordningar är tillståndspliktiga enligt ordningslagen när de står på offentlig plats.

Enligt den lokala ordningsstadgan krävs tillstånd även för skyltar på och ovan fastighet och byggnaden är dessa riktade mot offentlig plats.

Markupplåtelsen söks hos polismyndigheten som remitterar ärendet till kommunen. Där prövas lämpligheten och bedöms villkoren vad avser skötseln av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Kommunens medgivande är en förutsättning för tillstånd.

Polismyndigheten behöver följande handlingar i ett exemplar för prövning av markupplåtelse:

- Ifylld och undertecknad ansökningsblankett med uppgift om både ansvarig anordnare (fysisk person) och sökande (juridisk eller fysisk person), syftet med skylten eller anordningen, vilken verksamhet den gör reklam för eller lämnar information om, samt tiden för vilken markupplåtelsen önskas gälla.
- Skalenlig ritning som visar dels skyltens placering (situationssplan)
- Beskrivning av dels dess utformning vad avser typ av skylt, material, färger, storlek samt eventuell skyltbelysning. Utformningen kan också presenteras som ett fotomontage.